

Acquiring "Good" Jewish Vision: חוש הראיה

CBY @ פרשת לך לך, תשע"ז

(1) עמוס – פרק ג, פסוק ח

אַרְיֵה שָׂאֵג מִי לֹא יִירָא? אֲדֹנָי אֱלֹקִים דִּבֶּר מִי לֹא יִנְבֵּא?

(2) של"ה הקדוש – מסכת ראש השנה, פרק נר מצוה, אות א

הקדמונים נתנו סימן: 'אריה שאג מי לא יירא' (עמוס ג, ח), 'אריה' ראשי תיבות: אלו, ראש השנה, יום כפור, הושענא רבא.

(3) מדרש תלפיות – ענף "אריה"

האריה תמיד הוא ישן בעיניו פקוחות...

(4) תהלים - פרק יז, פסוק ח

שְׁמֵרְנֵי כְּאִישׁוֹן בֵּית עֵינָי; בְּצֶל כְּנָפַיָּךְ, תִּסְתִּירֵנִי.

(5) רד"ק (שם)

ונקרא אישון לפי שנראית בו צורת איש, והוא"ו והנו"ן להקטין, לפי שהצורה היא קטנה...

(6) בראשית (וישב) – פרק לח, פסוק כא

וַיִּשְׂאֵל אֶת אֲנָשֵׁי מְקֻמָּה לֵאמֹר, אֵיךְ הִקְדַּשְׁתָּהּ הוּא בְּעֵינַיִם עַל הַדָּרֶךְ; וַיֹּאמְרוּ לֹא הִיָּתָה בָּזֶה קִדְשָׁהּ.

(7) אור יצחק – פרשת וישב (ר' יצחק מראדוויל זי"ע, בנו של המגיד מזלאטשוב זי"ע)

...כך הנשמה הקדושה היושבת בבתי חומר הגוף שהוא מבצר חזק, ואין לנשמה הקדושה רק שער אחד הם העיניים, והראיה שהעיניים הם מקום הנשמה הקדושה, שעל כל אברי הגוף כשיפול עליהם מעט עפר לא איכפת להם כלום, אבל בעיניים כשיפול מעט עפר הוא סכנת נפשות, ומפני מה? דהעיניים הם בשר כמו שאר האברים? אך מחמת שהעיניים הם דבר רוחני משכן הנשמה, ודבר רוחני אין יכול לסבול דבר הגשמי, ולזה הוא סכנת נפשות כשיפול מעט אבק על העיניים, הוא הטעם של עצימת עיניים תיכף ביציאת הנשמה, מצד שהעיניים הם משכן הנשמה והיא מצפה לדבק את עצמה במקום קדושה, ולזה צריך תיכף לעצימת עיניים שלא לכנוס בעיניים רוח הטומאה, וד"ל.

(8) מחזה עיניים – מחזה ג', עמ' מ-מא (המגיד מביאליסטאק זצ"ל)

ונתבונן כי אם יבכה האדם מרוב מכאוביו ומרוב צרותיו אז יזלו מים מעיניו. על מה עשה ה' ככה כי ירדו מים מעיניים ולא מאיברים אחרים? אם יד או רגל או איבר אחר נלקה, העיניים מורידים דמעות. מפני מה העיניים יבכו בעד כל איברי הגוף? כי הוא זה [הטעם לדבר], מפני כי עיני האדם המה ראשית לכל חטאת ובעבור חטאתיו בא האדם במצוקותיו, ולכן בעת כי יצר לאדם ורע ומר לו, העיניים מורידים דמעות, כי הם המה הביאו על האדם את כל הרעות וכל הצרות. וזה דבר הכתוב "פִּלְגֵי מַיִם יִרְדּוּ עֵינַי עַל לֹא שְׁמָרוּ תוֹרָתְךָ" (תהלים קיט, קלו) 'על לא שמרת תורתך' לא נאמר אלא 'על לא שמרו תורתך' על לא שמרו העיניים תורתך, ולכן המה יורידו פלגי מים.

(9) מסכת תעניות דף כד.

תנא להו אושעיא זעירא דמן חבריא: "וְהִיָּה אִם מְעִינֵי הַעֲדָה נִעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה" (שלח טו, כד), משל לכלה שהיא בבית אביה, כל זמן שענייה יפות - אין כל גופה צריכה בדיקה, ענייה טרוטות - כל גופה צריכה בדיקה.

10) בני יששכר - מאמרי חודש תמוז – אב, מאמר א [מהות החודשים]

ד) עפ"י קבלת הארז"ל אשר כל החדשים הם בחינת איברי הראש [ליקו"ת פ' בא], והנה ב' החדשים הללו הם בחינת עין ימין (תמוז) ובחינת עין שמאל (אב), וכעת בעוה"ר נאמר "עיני עיני לךדה מים" [איכה א טז], נ"ל הוא הנרמו בדברי רז"ל כלה (כנסת ישראל) שענינה יפות אין כל גופה צריך בדיקה [תענית כד א] ובהיפך ח"ו וכו', והנה עינים הללו יתוקנו ויאירו בבוא פינח"ס אליה"ו במהרה בימינו בגימ' ב' פעמים עי"ן...

והנה מקובל מן המקובלים הראשונים שמות תרין משיחין בן יוסף ובן דוד הם נחמיה בן חושיאל מנחם בן עמיאל, וכן יסד הפייטן בסליחות תשבי מנחם ונחמיה, והנה נחמיה ב"ן חושיאל מנח"ס ב"ן עמיאל אליה"ו בגימ' בראשי"ת... והנה נעוץ סוף התורה בתחילתה, "לעיני כל ישראל" "בראשית ברא אלקים", רצ"ל לתיקון ולהאיר העינים של כנסת ישראל (היינו הב' חדשים הנ"ל שנקראו עיני"ס), הנה בראשי"ת (הג' גואלים הנ"ל) ברא אלקים, יבואו במהרה בימינו לגאלינו גאולת עולם.

11) ישראל קדושים – אות ז (ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע)

וקיבלתי שבכל דבר וענין במקום שמלה זו נזכר פעם ראשונה בתורה שם הוא שורש הענין.

12) בראשית – פרק א, פסוק ד

וַיִּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם, כִּי טוֹב; וַיִּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאָדָם וּבֵין הַחַיָּה.

13) בראשית (לך לך) – פרק יב, פסוק א

וַיֹּאמֶר ד' אֵל אַבְרָם, לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ.

14) במדבר – פרק יד, פסוק ז

וַיֹּאמְרוּ אֵל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַמֵּר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֶתְּהָ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד.

15) בראשית (לך לך) – פרק יג, פסוקים יד-טו

יד) וְד' אָמַר אֵל אַבְרָם, אַחֲרֵי הַפָּדָה לֹוט מֵעַמּוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתְּהָ שָׂם צַפְנָה וְנִגְבָּה, וְקִדְמָה וְיָמָה. טו) כִּי אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶתְּהָ רָאָה, לֵךְ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ, עַד עוֹלָם.

16) אור החיים הקדוש (שם, וע"ע לעיל פרק יב, פסוק א)

(יד) וראה מן המקום. טעם שהוצרך לומר מן המקום אשר אתה שם. כאן עשה לו נס עצום שיוכל לראות מצפון לדרום וממערב למזרח ממקום אחד מבלי שיוצרך לסובב: (טו) כי את כל הארץ וגו'. הנה ידוע כי שיעור חוש הראות הוא מוגבל באדם את אשר ישיג לאור השמש, וכאן עשה לו ה' נס שנתקרבו קצות הארץ וראה הכל...

17) בראשית (וישלח) – פרק לג, פסוקים ט-יא

ט) וַיֹּאמֶר עֲשׂו, יֵשׁ לִי רֵב; אַחִי, יְהִי לְךָ אֲשֶׁר-לְךָ. י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֵל-נָא אִם-נָא מְצַאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, וְלִקְחָתָּ מִנְּחֹתִי, מִיָּדִי: כִּי עַל-כֵּן רָאִיתִי פְּנֶיךָ, כִּי רָאִיתָ פְּנֵי אֱלֹקִים--וַתִּרְצַנִּי. יא) קַח נָא אֶת בְּרַכְתֵּי אֲשֶׁר הִבָּאתָ לְךָ, כִּי-חֲנַנִּי אֱלֹקִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל; וַיִּפְצַר-בוֹ, וַיִּקַּח.

18) בראשית (וישלח) – פרק לב, פסוק ז

וַיִּשְׁבוּ, הַמַּלְאָכִים, אֶל-יַעֲקֹב, לֵאמֹר: בָּאנוּ אֶל-אַחִיךָ, אֶל-עֲשׂו, וְגַם הִלְךָ לְקִרְאֲתְךָ, וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.

19) משלי – פרק כב, פסוק ט

טוֹב עֵין הוּא יִבְרָךְ כִּי נִתֵּן מַלְחָמוֹ לְדָל.

20) ישעיה – פרק נב, פסוק ח

...כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ, בְּשׁוֹב ד' צִיּוֹן